

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

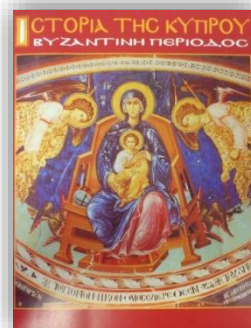
Από το διδακτικό εγχειρίδιο

Ιστορία της Κύπρου, Βυζαντινή Περίοδος, Παντελίδου Αγγ., Χατζηκωστή Κ., ΥΑΠ,
Λευκωσία 2006.

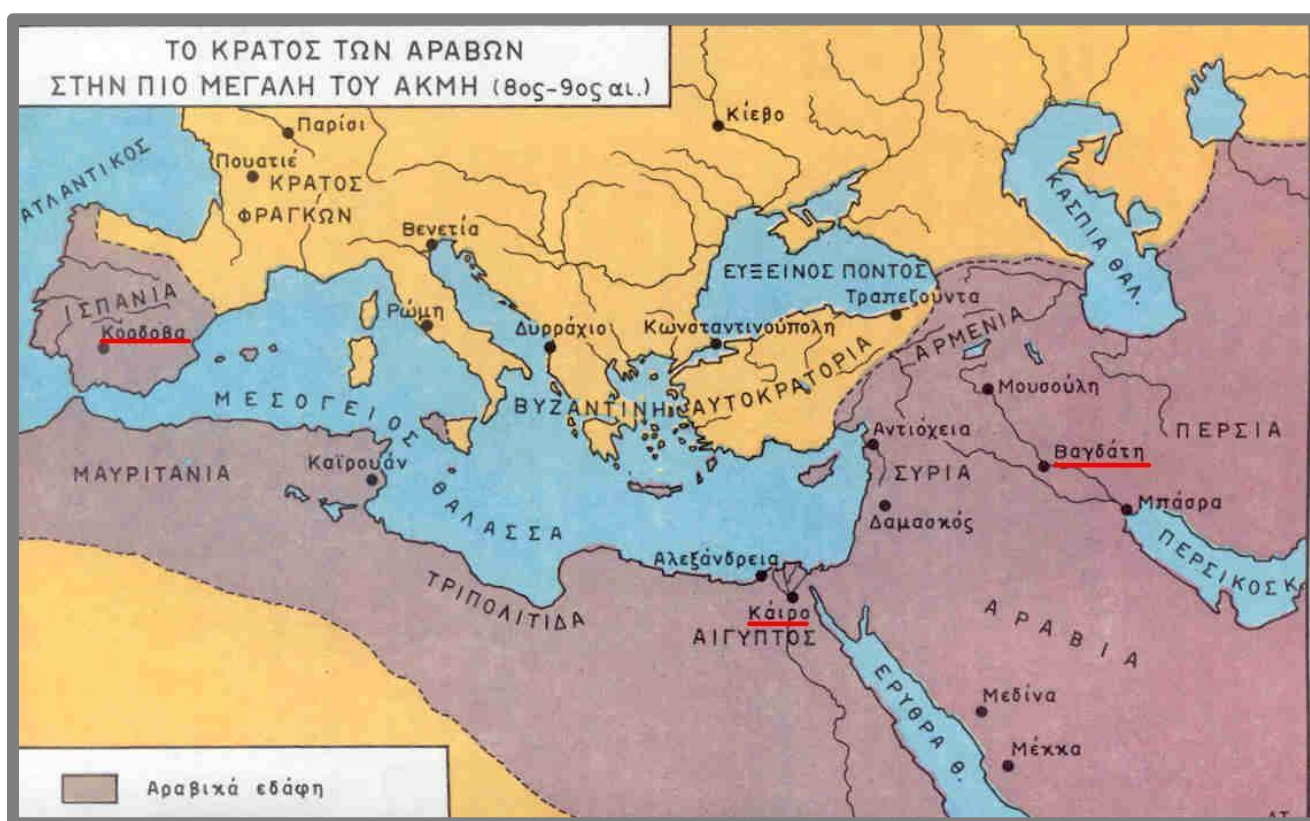

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΩΝ ΑΡΑΒΙΚΩΝ ΕΠΙΔΡΟΜΩΝ

ΜΕΣΑ ΤΟΥ 7^{ΟΥ} ΩΣ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΟΥ 10^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ Μ.Χ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Γιατί η γεωγραφική θέση της Κύπρου ήταν πολύ σημαντική
τόσο για τους Βυζαντινούς όσο και για τους Άραβες
από τον 7ον αι. Μ.Χ.
και γιατί εξακολουθεί να είναι και σήμερα ιδιαίτερα σημαντική;

Οι αραβικές επιδρομές

Πότε ξεκίνησαν

648/9 μ.Χ.

Με αρχηγό
τον εμίρη της Συρίας
Μοαβία

Πότε τελείωσαν

965 μ.Χ.

Ο αυτοκράτορας Νικηφόρος Φωκάς
νίκησε ολοκληρωτικά τους Άραβες
και επανένταξε οριστικά το νησί
στη Βυζαντινή αυτοκρατορία

Τα αίτια

Η γεωγραφική θέση της Κύπρου

Η θέση της Κύπρου ήταν πάντοτε σπουδαία για τις δυνάμεις εκείνες που επιδίωκαν να ελέγχουν τους θαλάσσιους δρόμους της περιοχής και τη Μ. Ανατολή.

Οι συνθήκες κατά τον 7ο αι. μ.Χ.

Η Κύπρος εξαιτίας του ανταγωνισμού των μεγάλων δυνάμεων της εποχής αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Το πρώτο μισό του 7ου αι. το Βυζάντιο κυριαρχούσε στη Μεσόγειο. Την ίδια εποχή οι Άραβες είχαν κατακτήσει τη Συρία, την Παλαιστίνη και την Αίγυπτο που αποτελούσαν προηγουμένως τμήμα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας.¹

Συγκροτούν ισχυρό στόλο με ξυλεία από το Λίβανο και διεκδικούν από τους Βυζαντινούς την υπεροχή στη Μεσόγειο.

Ο ηγέτης των Αράβων Μοαβία

Ο ηγέτης των Αράβων Μοαβία αντιλήφθηκε ότι αν οι Άραβες είχαν τον έλεγχο της Κύπρου, θα σταματούσαν οι επιθέσεις των Βυζαντινών εναντίον των ανατολικών και νότιων αραβικών εδαφών και συγχρόνως θα έμενε απροστάτευτη η Βυζαντινή αυτοκρατορία.

Ο έλεγχος της Κύπρου θα εξασφάλιζε στους Άραβες μια βάση ανεφοδιασμού σε ξυλεία, τρόφιμα, έμπυχο υλικό καθώς και μια βάση για την συγκέντρωση του στόλου τους αφού θα χρησιμοποιούσαν την Κύπρο ως ορμητήριο για τις επιθέσεις τους εναντίον των νοτιοανατολικών συνόρων του Βυζαντίου.

¹ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΟΣΜΟΥ, Κεφάλαιο 1, ενότητα 4

4. Οι αραβικές κατακτήσεις και οι συνέπειές τους

Συμπέρασμα

Οι αραβικές επιδρομές στόχευαν στον έλεγχο της Κύπρου.
Αυτή ήταν η σταθερή πολιτική των Αράβων από τον 7ον αι. μ.Χ.

Οι σημαντικότερες αραβικές επιδρομές

648/9 μ.Χ και 653/4 μ.Χ.

743 μ.Χ.

806 μ.Χ.

911/12 μ.Χ.

Μοαβία

Ουαλίντ

Αρούν αλ Ρασίντ

Δαμιανός

1η Επιδρομή Μοαβία

Ο εμίρης της Συρίας Μοαβία το 648/9 μ.Χ.
πραγματοποίησε την πρώτη επιδρομή εναντίον της Κύπρου με μεγάλο αριθμό πλοίων

1700 πλοία

Γεγονότα

Ο Μοαβία πολιόρκησε την πρωτεύουσα του νησιού, την Κωνσταντία και κάλεσε τους κατοίκους της να την παραδώσουν και να ασπαστούν τον ισλαμισμό.

Μετά την άρνησή τους να δεχθούν τους όρους του επιτέθηκε εναντίον της πόλης, προβαίνοντας σε ένα όργιο καταστροφής, λεηλασίας, σφαγής και σύλληψης αιχμαλώτων.
Αναφέρεται πως οι Άραβες αιχμαλώτισαν περίπου 120.000 Κύπριους.

Συμφωνήθηκε να πληρώνουν οι Κύπριοι στους Άραβες τον ίδιο φόρο που πλήρωναν και στους Βυζαντινούς και να παραμένουν ουδέτεροι.

A NOTE
FROM YOUR
TEACHER...

Χαλά Σουλτάν Τεκκέ

Κοντά στην Αλυκή της Λάρνακας. Συνδέεται με την επιδρομή του Μοαβία. Το σημαντικό αυτό μνημείο θεωρείται ως ένας από τους πιο σημαντικούς χώρους του Ισλάμ προς τιμή της ουμ Χαράμ. Αυτή ήταν μια πιστή οπαδός του προφήτη Μωάμεθ που συνόδευσε το σύζυγο της στην εκστρατεία του Μοαβία και κατά την παράδοση σκοτώθηκε πέφτοντας από το άλογό της εκεί που σήμερα είναι κτισμένο το μνημείο της.

Συνέπειες 1ης επιδρομής

Ο Μοαβία ήλθε σε συνεννόηση με τους προύχοντες των Κυπρίων προσπαθώντας με ειρηνικό συμβιβασμό [·] να επιτύχει την ουδετεροποίηση του νησιού.

Προς τούτο συνομολογήθηκε (προφανέστατα επεβλήθη στους Κυπρίους) μια συμφωνία της οποίας οι όροι ήσαν περίπου οι εξής:

Οι Κύπριοι

- θα πλήρωναν στους Άραβες ετήσιο φόρο ανερχόμενο σε 7.200 χρυσά δηνάρια.
- θα επέτρεπαν ανεμπόδιστα σε όποιον απ' αυτούς θα ήθελε, να προσχωρεί στις τάξεις του Ισλάμ.
- θα επέτρεπαν την ελεύθερη διέλευση του αραβικού στόλου από τα χωρικά τους ύδατα, και
- θα συμβουλευόνταν τους Μουσουλμάνους και θα τους πληροφορούσαν για τις κινήσεις των "εχθρών" Βυζαντινών, προς τους οποίους δεν έπρεπε να παρέχουν οποιαδήποτε βοήθεια.

(Πρβλ. George Hill, ό.π.π., σσ.284-285, επίσης Νικ. Οικονομάκης, "Η εν Κύπρω Αραβοκρατία κατά τας Αραβικές Πηγάς", Πρακτικά Πρώτου Διεθνούς Κυπριολογικού Συνεδρίου, τόμος Β' Λευκωσία, 1972, σσ.193 κ.ε.).
Άντρου Παυλίδη, Ιστορία της Κύπρου

2η Επιδρομή Μοαβία

Το 653/4 μ.Χ. με αρχηγό και πάλι το Μοαβία πολυάριθμος στόλος με ναύαρχο τον Αμπούλ Αβάρ κατέστρεψε όχι μόνο την Κωνσταντία αλλά και άλλες παράκτιες πόλεις του νησιού, όπως η Πάφος.

Οι βασιλικές της Παναγίας Λιμενιώτισσας και της Αγίας Κυριακής μετατράπηκαν σε ερείπια.

Μετά από αυτή την καταστροφή οι κάτοικοι αποφάσισαν να μετακινηθούν προς το εσωτερικό του νησιού καθώς και σε ορεινές περιοχές. Έτσι οι κάτοικοι της Λάμπουσας μετακινήθηκαν προς την Λάπηθο και της Καρπασίας στο Ριζοκάρπασο.

Καθεστώς Συγκυριαρχίας

Το 688/9 μ.Χ. οι Άραβες με ηγέτη το Χαλίφη Abd al Malik και οι Βυζαντινοί με ηγέτη τον Ιουστινιανό Β' Ρινότμητο συνήψαν συνθήκη ειρήνης σύμφωνα με την οποία

Άραβες και Βυζαντινοί θα μοιράζονται τα έσοδα του νησιού
Η Κύπρος θα διατηρεί ουδετερότητα

Ορισμένοι μελετητές πιστεύουν ότι η συνθήκη αυτή είχε συναφθεί προηγουμένως και απλώς ανανεώθηκε το 688/9 μ.Χ.

Οι διαφωνίες των μελετητών οφείλονται στο ότι οι μαρτυρίες των πηγών είναι λίγες και αποσπασματικές.

Μάλιστα η περίοδος αυτή χαρακτηρίστηκε και «συναρμολογούμενη εικόνα από την οποία λείπουν πολλά κομμάτια».

Μετοικεσία Κυπρίων

691 μ.Χ.:

Ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Ιουστινιανός Β' ο Ρινότμητος με τη σύμφωνη γνώμη του Αρχιεπισκόπου Κύπρου αποφάσισε να μετοικήσουν Κύπριοι στην Προποντίδα [Θάλασσα Μαρμαρά βλ. χάρτη σελ.32]

Κυριότερος λόγος

Η Βυζαντινή αυτοκρατορία δεν ήταν σε θέση να προστατεύσει την Κύπρο αποτελεσματικά από επικείμενες επιθέσεις των Αράβων.

Πρόσφατα όμως υποστηρίχτηκε ότι μόνο ένα μέρος του πληθυσμού της Κύπρου (80,000-150,000) και κυρίως της Κωνσταντίας μαζί με τον Αρχιεπίσκοπό της Ιωάννη εποίκησαν την Αρτάκη στην νότια ακτή της Προποντίδας

Ο Ιουστινιανός Β' επέλεξε την Αρτάκη

Η επιλογή αυτή έγινε στα πλαίσια της πολιτικής του Ιουστινιανού που είχε ως στόχο τη σωτηρία της Κωνσταντινουπόλεως από τον επικρεμάμενο αραβικό κίνδυνο με τη θωράκιση των Στενών. [βλ. χάρτη σελ.32]

Πίστευε ότι

Η σωτηρία της Κωνσταντινουπόλεως θα εξασφαλιζόταν με τη δημιουργία μιας πόλης που θα ήταν για την πρωτεύουσα «κάστρο και ναύσταθμος».

Η πόλη αυτή θα έπρεπε να βρίσκεται στην Προποντίδα,
θα μπορούσε να κατοχυρώνει την ασφάλεια της Πόλης από τους Άραβες
και να εξασφαλίζει την τροφοδοσία της καθώς και το εμπόριο.

*Η Αρτάκη διέθετε άφθονη ξυλεία
και συνδύαζε όλα όσα αναζητούσε ο Ιουστινιανός.*

Καταλληλότεροι για την μετακίνηση στη Αρτάκη κρίθηκαν οι Κύπριοι αφού

- 👉 Οι κάτοικοι της Κωσταντίας ήταν έμπειροι στη ναυτική και ναυπηγική τέχνη.
- 👉 Με την εγκατάσταση του Κύπριου Αρχιεπισκόπου στην Αρτάκη θα μεταφερόταν εκεί και το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Κύπρου, γεγονός που θα προσέδιδε πλούτο και αίγλη στην πόλη.

Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΑΣΚΕΙ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

Η νέα αυτή πόλη στην οποία μετακινήθηκαν οι Κύπριοι ονομάστηκε **Νέα Ιουστινιανή**

Ονομάστηκε έτσι από τον Ιουστινιανό Β' που είχε ως πρότυπο του τον Ιουστινιανό Α' και φιλοδοξούσε ν' αποκτήσει κι αυτός εξίσου μεγάλη φήμη μ' εκείνον.

Επαναπατρισμός

Το σχέδιο υλοποιήθηκε και η μετοικεσία πραγματοποιήθηκε μέχρι το 699 μ.Χ. Τότε ο αυτοκράτορας Τιβέριος Γ' αποφάσισε τον επαναπατρισμό των Κυπρίων ενώ ταυτόχρονα ζήτησε να επαναπατριστούν στην Κύπρο και οι αιχμάλωτοι Κύπριοι άλλων αραβοκρατούμενων περιοχών.

Αίτια Επαναπατρισμού

Ο Τιβέριος Γ' επιθυμούσε να αποστερήσει από τον εξόριστο πλέον Ιουστινιανό Β' το ισχυρό του έρεισμα, την **Αρτάκη**, τηρώντας τη συμφωνία για ουδετερότητα της Κύπρου που είχε συναφθεί με το Χαλίφη Abd al Malik.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΝΕΑΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Ο τίτλος πλέον του Αρχιεπισκόπου είναι
Αρχιεπίσκοπος Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου.

Με τον επαναπατρισμό των Κυπρίων επικυρώθηκε και πάλι το Αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Κύπρου με τον 39^ο κανόνα της Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου [692 μ.Χ].

Μετά αὐτὸ ὅλες αὐτὲς τὲς ὠερὶνότητες...

Οι Κύπριοι γεύτηκαν για λίγο τα αγαθά της ειρήνης και προσπάθησαν να επουλώσουν τις πληγές που προκάλεσαν οι αραβικές επιδρομές και η μετοικεσία.

ΌΧΙ ΟΜΩΣ ΓΙΑ ΠΟΛΥ.

Οι αραβικές επιδρομές συνεχίστηκαν και μέσα στους επόμενους δυο αιώνες.

ΌΡΟΙ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΚΑΤΑΝΟΗΣΕΤΕ...

Μετοικεσία, Εποικισμός, Επαναπατρισμός

Θωράκιση, Ναύσταθμος, Αίγλη, Έρεισμα

Επιδρομή Ουαλίντ Β΄ ➡ 743 μ.Χ.

Επιδρομή Αρούν Αλ Ρασίντ ➡ 806 μ.Χ.

16,000 Κύπριοι αιχμάλωτοι
μαζί με τον Αρχιεπίσκοπο

Η Κύπρος ήταν πάντοτε ένας ελκυστικός προορισμός για κατοίκους γειτονικών χωρών που έψαχναν άσυλο λόγω της σπουδαίας γεωγραφικής της θέσης, των άριστων κλιματολογικών συνθηκών και των πολυάριθμων προϊόντων της αλλά κυρίως επειδή εδώ έβρισκαν καταφύγιο όσοι Χριστιανοί διώκονταν στη δική τους χώρα.

Επιδρομή Δαμιανού ➡ 911/12 μ.Χ.

Είχε διάρκεια τεσσάρων μηνών και είχε καταστροφικά αποτελέσματα για το νησί

Πλήθος καταστροφών, λεηλασίες, αιχμαλωσία πολλών κατοίκων

Η επιδρομή του Δαμιανού εναντίον της Κύπρου υπήρξε ιδιαίτερα σκληρή.

Οι Κύπριοι, σύμφωνα με το καθεστώς που είχε επιβάλει ο Μοαβία μετά τη δεύτερη επιδρομή του, όφειλαν να ειδοποιήσουν τους Άραβες για την παρουσία Βυζαντινού στόλου στο νησί και δεν το έπραξαν, έτσι οι Άραβες τους τιμώρησαν σκληρά.

Το τέλος των Αραβικών επιδρομών

Ποιο ρόλο διαδραμάτισαν ο αυτοκράτορας Νικηφόρος Φωκάς και ο στρατηγός Νικήτας Χαλκούτσης στην απελευθέρωση της Κύπρου από τους Άραβες;

Σημαντικός λόγος στην επιτυχία των Βυζαντινών εναντίον των Αράβων ήταν...

Οι συνέπειες των Αραβικών επιδρομών

Να αναφερθείτε στις επιπτώσεις που είχε για το νησί η περίοδος των αραβικών επιδρομών καθώς και στο πώς αυτές επηρέασαν το θρησκευτικό και εθνικό φρόνημα των Κυπρίων.
